

Klasa 8c język polski S. Budzyńska

Czas wykonania od 30.03.2020 do 03.04.2020

Porządkujemy nasze wiadomości o rodzajach i gatunkach literackich.

Powtórz wiadomości o rodzajach i gatunkach literackich.

Przeczytaj przygotowany materiał powtórkowy.

Zredaguj notatkę do zeszytu przedmiotowego lub wklej notatkę.

Wykonaj polecenia.

Odpowiedzi do zadania nr 1, nr 2 , proszę przysłać na mój adres mailowy.

Rodzaj literacki- <https://sjp.pwn.pl/sjp/rodzaj-literacki;2515524.html>

Gatunek literacki- <https://sjp.pwn.pl/slowniki/gatunek%20literacki.html>

Rodzaje literackie: epika, liryka, dramat

<https://sjp.pl/epika>

Epika - rodzaj literacki, do którego zaliczamy utwory narracyjne, fabularne. Są to utwory, w których narrator opowiada o świecie przedstawionym. Podstawową formą wypowiedzi jest narracja urozmaicona dialogami i monologami, a najważniejszym elementem świata przedstawionego jest zdarzenie. Do epiki zaliczamy: powieści, opowiadania, nowele, legendy, mity, baśnie. Utwory epickie mogą być pisane prozą lub wierszem(epika wierszowana).

Świat przedstawiony- <https://sjp.pwn.pl/sjp/swiat-przedstawiony;2528193.html>,

Świat przedstawiony-dzieło wyobraźni autora.

Elementy świata przedstawionego: czas, miejsce akcji, zdarzenia, bohaterowie.

Narrator-osoba wymyślona przez autora utworu, opowiadająca fabułę, przedstawia ciąg zdarzeń. Może przedstawiać zdarzenia obiektywnie, może też wyjaśniać i oceniać świat przedstawiony, czyli go komentować.

Narrator abstrakcyjny -narrator trzecioosobowy, wszechwiedzący, stoi poza światem przedstawionym, nie uczestniczy w przedstawionych zdarzeniach.

Narrator konkretny- narrator pierwszoosobowy, uczestniczy w przedstawionych zdarzeniach.

Wydarzenia tworzą wątki(<https://sjp.pl/w%C4%85tek>)

Wątki tworzą fabułę, ciąg zdarzeń zgrupowanych wokół jednej postaci; wątek główny, wątki poboczne.(<https://sjp.pl/fabu%C5%82a>)

Fabula-zasób wszystkich zdarzeń w świecie przedstawionym utworu, składających się na kolejne życiowe ukaziwanych postaci. Fabuła jednowątkowa- charakterystyczna dla noweli, fabuła wielowątkowa - występuje zazwyczaj w powieści; fabuła epizodyczna- tworzą ją luźne, samodzielne wątki.

Akcja – ciąg zdarzeń prowadzących do jakiegoś celu, zespół wątków, akcja może się składać z jednego lub kilku wątków.

Na akcję składają się następujące części:

Zawiązanie akcji, rozwinięcie akcji, perypetie, punkt kulminacyjny, rozwiązanie akcji.

Gatunki epickie: przypomnij sobie wiadomości o gatunkach epickich, patrz: w zeszycie do języka polskiego „Słowniczek terminów, które musimy zapamiętać i stosować” lub podręcznik do języka polskiego, lub <https://sjp.pwn.pl/>

Liryka – rodzaj literacki, do którego zaliczamy utwory wyrażające subiektywny obraz świata, w których mówi podmiot liryczny, a podstawową formą wypowiedzi jest monolog. Forma wierszowana, podział na wersy i strofy. Obecność środków stylistycznych (epitety, porównania, przenośnie, wyrazy dźwiękonaśladowcze).

<https://sjp.pl/liryka>

Podmiot liryczny- postać mówiąca w wierszu fikcyjna (zmyślona), która wyraża uczucia, opisuje przeżycia własne lub cudze, nie należy jej utożsamiać z autorem wiersza.

Obrazowanie poetyckie- sposób konstruowania obrazu poetyckiego.

Liryka pośrednia- <https://sjp.pwn.pl/sjp/liryka-posrednia;2478682.html>

Liryka opisowa –to odmiana liryki pośredniej, podmiot liryczny wyraża się przez opis krajobrazu, przyrody.

Liryka sytuacyjna - to odmiana liryki pośredniej, podmiot liryczny opisuje zdarzenie, scenę, sytuację, sam bezpośrednio w nich nie uczestniczy, często wprowadza bohatera lirycznego.

Sytuacja liryczna – określa relacje podmiotu lirycznego z otaczającym go światem. Składają się na nią czas, miejsce, adresat wypowiedzi, działania, o których mowa w utworze.

Liryka bezpośrednia - <https://sjp.pwn.pl/sjp/liryka-bezposrednia;2478681.html>

Rodzaj liryki, w której podmiot liryczny przedstawia swoje przeżycia, refleksje, w 1.os. liczby pojedynczej. („ja” liryczne).

Liryka zwrotu do adresata – rodzaj liryki, w której podmiot liryczny zwraca się do adresata wypowiedzi.

Rodzaje wierszy:

wiersz rymowany,

wiersz bezrymowy(wiersz biały)

wiersz regularny- <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/wiersz-sylabiczny;3995930.html>

wiersz nieregularny- <https://sjp.pwn.pl/sjp/wiersz-wolny-nieregularny;2536192.html>

wolny- <https://sjp.pwn.pl/sjp/wiersz-wolny-nieregularny;2536192.html>.

Gatunki liryczne: przypomnij sobie wiadomości o gatunkach lirycznych, patrz: w zeszycie do języka polskiego „Słowniczek terminów, które musimy zapamiętać i stosować” lub podręcznik do języka polskiego, lub <https://sjp.pwn.pl/>

Rytm –występująca w tekście literackim uchwytana, regularna powtarzalność odpowiadających sobie elementów językowych, takich jak sylaba, rym, akcent, intonacja, wers, strofa. Na rytm wiersza może wpływać jednakowa liczba sylab w wersie i rodzaj rymów (długie wersy-rymy żeńskie- rytm spokojny; krótkie wersy, rymy męskie- rytm dynamiczny).

Dramat

<https://sjp.pl/dramat>

Dramat-rodzaj literacki, do którego należą utwory, literackie przeznaczone do wystawienia na scenie.

Cechy dramatu:

-podział na akty i sceny,

-występuje tekst główny (dialogi i monologi postaci) oraz tekst poboczny(didaskalia- wskazówki dotyczące wyglądu sceny, ruchu scenicznego, gry aktorskiej, wskazówki skierowane do reżysera, aktorów),

-brak fikcyjnego nadawcy, nadrzędna rola akcji, o wydarzeniach dowiadujemy się od bohaterów.

Gatunki: komedia, tragedia, dramat

Porównanie epiki, liryki dramatu

Utwór epicki	Utwór dramatyczny	Utwór liryczny
Fabula	-----	-----
Narrator	Bohaterowie	Podmiot liryczny
Narracja urozmaicona dialogami, monologami bohaterów	Dialogi i monologi bohaterów rozwijające akcję	Monolog liryczny(wypowiedź podmiotu, jednej osoby)
Opowiadanie, powieść, nowela, baśń, epopeja, mit, legenda, bajka	Dramat, komedia, tragedia	Na przykład: wyznanie, opis liryczny, zwrot do adresata lirycznego)
Tekst pisany proza, tylko niekiedy wierszem.	Tekst główny(dialogi i monologi bohaterów), wyróżnione postacie mówiące i tekst poboczny(didaskalia-wskazówki sceniczne opisujące ruch,	Tekst wierszowany: stroficzny lub stychiczny(nie tworzy zwrotek), na które składają się wyodrębnione graficznie, powtarzające się części np.

	zachowania postaci lub opisujące dekoracje)	czterowierszowe.
--	---	------------------

Zadanie 1.

Uzupełnij tabelę, podając przykład wymienionych w tabeli gatunków literackich.

Gatunek literacki	Rodzaj literacki	Tytuł	Autor
Powieść			
Pieśń			
Fraszka			
Komedia			
Tragedia			
Dramat			
Nowela			
Mit			
Tren			

Zadanie 2.

Określ rodzaj i gatunek literacki podanych w tabeli utworów.

Tytuł	Rodzaj literacki	Gatunek literacki
Zemsta		
Szyfrowe prace		
Stopy akerskie		
Balladyna		
Z głową na karabinie		

Zadanie 3.

Wskaż trzy cechy różniące utwór epicki od lirycznego.

1.....

2.....

3.....

Zadanie 4.

Powtarzamy i utrwalamy- Dzień 6

Wykonaj test i sprawdź odpowiedzi.

https://www.cke.gov.pl/images/EGZAMIN_OSMOKLASISTY/Powtorka/20200323%20SP_Dzien%206.pdf